

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

БРОЈ 35.

НА ПЕТИЊУ, У ПОНЕЂЕЉНИК 24. АГУСТА (5. РУЈНА) 1875.

ГОДИНА III. (V.)

„ГЛАС ЦРНОГОРЦА“ излази један пут недељом. Стари: за ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (од н. б. 6; по ред. 3; четврт год. н. 1. 50. и. За ЦРНУ ГОРУ год. н. 7; по г. н. 3. 50.; четврт н. 1. 75. и. За све друге земље год. н. 8. по год. н. 4; четврт год. н. 2. За остале влада се за ред 5 новца. Предмета и све наруџбе шљу се адм. администрацији, а логоси уредништву на Петини.

Телеграми „Гл. Црногорца“.

ЗЕМУН, 22. о. н. — Синод Турци према Ужича преша у Србију. Западни чарлак Суво-били се с војском српском. Раг неизбожан.

ЗЕМУН, 23. о. н. — Петарђује се синодним глас. Турци су сузбијени преко границе. 6 заробљених и 2 ранена Турчина довраћени су днаас у Београд.

Кнез и сви министри позаше у понеђељник у Крагујевцу.

СТ. ГРАДИШКА, 23. о. н. — Поред свију негода и великих киша устани с Турцима једнако се чаркају под Прјевором, Козером и Матајичком. И око Градишке и Бишћа устанак букнуо. Погабе чудени крвопија Алибег Кулиновић. Устанак се нестишава, као што љеко позаше писму. Но се тек сад право распаљује. Устани хоће слободу или смрт!

ПЕТИЊЕ, 24. Агуста.

Синод смо добила од пријатељске старне два телеграма, један из Земуна, други из Шидла. У оба јављају нам пријатеља, да су се просудиле њих гласови, да је Црна Гора напустила борбу се браћи херцеговачку, и да пропушта храну и војеку турску у тврђаве турске. Телеграм шидлаки јавља нам још грозилију вјест, да загребачки листови (то не можемо вјеровати!) преставаљу Црну Гору као издвојену устанка и да њу тиме одговорнош што су Турци узели манастир Дужи и што су два табора низама улегли у Требиње, да потврдије извјештају посладу. Гласови ови, тако нам оба телеграма говоре, поразили су тамошњи народ наш.

Људи, који су нам ове гласове доставили, маши су лични пријатељи и поуздани родољуби, за то морамо вјеровати, да су доста онако гласови просути. Да укиримо народ, изјављујемо најодлучније, да су ови гласови лажни. Никшићани су ошједнута од усташа или већ више од десет дана, и сва је прилика, да ће се морати брзо предати. Од то доба нити је што усосено, нити је ко улегло у Никшић, а јуче на три стране око Никшића били су жестоки бојеви међу усташима и Никшићанима Турцима. Да је Црна Гора крива, што су Турци узели Дужи и што су два табора низама улегли у Требиње, то је савршено без смисла. Код Дужи била је турска сила јача и узели су тој мали манастир, и то је једина усвојење турско од почетка устанка. Напошљедку какав је то губитак? И може ли у рату завјек само једна страна добивати? Они су заваљали и манастир Ђурђеве стубове, па су ту платили са преко 400 гланих вртвијех и раненијех. У Требиње су ушли низама потијно, без никаквога боја, крвавога устанка, а говоре се и издјаштвом. Но ни то није никакво зло, јер сва војска није ни залогаша хране собом унијела, а у Требињу је већ нестало хране и што је сад послада већа, тајем је само невоља већа, и зарот ће се морати прјје предати.

Ова ванта изложиласмо, да видно наши читаоци право стање ствари, а никакво да обарамо

оне лажне гласове или да расцренимо сумњу у народу, јер не можемо ни помислити, да ни је и ко озбиљно вјеровати могло. Мјесто повјерозања, ови морају свакоме да умију дјереме, да је то некасно, злонајерно, према и главно смишљена маневра непријатеља устанка и ослобођења Босне и Херцеговине. Без сумње ниле се са растури-вањем оних гласова во то, да се овуњачи Црна Гора, да се убије узаше народно у њу, да се застраши, обори и умрти дух народно одушевљења за покош усташима, па ека тој начини и ови лажне клоун и подлогу.

Но зајуду сасли труд непријатеља Црне Горе и непријатеља народа српскога. Црна је Гора била ваља, јесте и даас и неће никада престати бити, оличена вјасно слобде народно, а кнез Никола носноц везли. Непријатељи ослобођења народа нашета неће никада ошеша Николе и негозогат јуначког народа дочети згоде, да могу извршити своје ублачке камијер. Јер ни он изада страх о пораз на сусрет носи То су ови и сада ошјетали већ херцеговачкијем устанком, и ако Бог да, позаше још силније вјаси и досицију нашу.

Кад је народ српски у највећој мери робовања живио, Црна је Гора ваља свајема борбор и славом својом. Неће ни данас отањети, неће ни сада прјекор заслужити. Али се даас прикиче народ српски највећем дјелу, ослобођењу својеку. Свак ваља да засуче ратне и до ради. Црногорац то осекује од сваке Србина. Црна Гора дичи се поузданим, које иод српски има у њу, и она је ваља готова на ид, али Црна Гора и жели, да не буде николик Срба, који би морали поновати ријечи негезогат владике Петра:

И ијају разлог Црногорца
На нас лићи промлету гому:
Не смијемо ништа започети
Што би народ витешту згетло,
Што би свете кости прајевске
Огранадо, да у гроб ијрду
А ка' гуске све нешто јуамо!

Са сваке стране Српства ова звори глас из груди готовијех на смрт:

Удри врага неостав' журага,
Али губи оба два свија!

па онда, ако би и било дас таквијех, нико неће имати ни узрок ни времена, ни да страхује због Црне Горе, ни да се јоји непријатеља својијех, него да се весели жуженој, сјајној будућности народа својега.

ХЕРЦЕГОВИНА.

Опет имамо да забиљежи више бојева у Херцеговини, који су сви доб по усташе српским се.

19. о. н. у вече ударе Трица на Ђурђеве стубове и западе конаке и шиу. Усташа се ту побјију с њима и од њих се ра 8, а од Турака погине 22, а рани се 23.

Други дан испадну Турциз Берана прјје зоре један сат и западе села уче и Виначку и све поселице на ови крај Диндо Тречке. Усташа се окуне и побјију с њима ћераху их сво

до града, док их је ту са бедени топ и кулбара отео. У ови бој погине 130 Турака, а ранених је било преко 300. Од усташа погинуше само 4, а ранени се 15.

Тога истога дана у вече дјереше 2 табора китани и арнаутлак пећски у Гусине и удегоше у Полиње. То је 4 сата више Васојевића. Очекују се сваки час нови и жестоки бојеви.

Јуче 23. о. н. били су бојеви око Никшића на три стране, на кули озранишкој, ће је јузбаша од исте куле погинуо, и горње поде под фортнице на Расговци, и око Риђана. Најесно још извјештено колико је ту вртвијех пало. Јавља нам се само, да су Никшића сузбијени у град, и да више нијесу излазали.

Из Босне осни телеграма на челу данашњег листа, немамо другачијех вјести. Но по истојем види се, да усташа напредује. Надамо се, да ћемо у идучем листу имати више то да јавимо.

Важна је вјест, коју су нам брзојавили из Земуна, да су Турци преша српску границу код Ужича и тамо се шобали са српском војском. Такав настрјат сигурно ће још више огорчити и распалити народ у Србији, који је и прјје тога рат с Турцима искао. Очекујемо сваки час вјести о томе као и о расположењу скуштаније и одлучици Србије.

— Савоштанаво овоје чланак „Тајиса“ о источном питању, који се последних дана у свима новинама много наводи:

„Прјјено брзо пролази и скоро ће бити са свима неразумљиво, како се је могло вјеровати, да су поједини дијелови султанова господства у Јевропи од негово царства нерадурједива. Једна комад одида се за другии; неодвиност тих дијелова признава се начино више или мање јасно израженим, и колико год пута се једна држава таковим начино истргне из подложништва, у ком је прјје била спутана, бодри и потиче то друге сусједне државе, да си прибаве сличну неодвиност. Србија потиче Влашци, да захтјева прва самовладе; из Црне Горе распрјује се у Херцеговину жела за слободом; идишом ће и Румунија и Бугарска питати, зашто се свика другачије поступа, него с њиховим сусједима. Смла, која такве новрете ћера, кади добу у тегај, обичаје постати неодвољом, а јаквино је, да закон, који се по свуда у свијету узавује, и за Турску недовољомо врједна.“

„Тајис“ разлиже сада, да отоманско господарство бољује на дјелва главних мапика: „Понај прјје оно не може у овђе подиришати своје еквиваленције, а за тим владајуће племе непристанце се узавује. Између петнајест иквизиона становника јевропске Турске нијесу нити потпуна четири милијона Мухамеданца, па и од тих четири милијона Мухамеданца припадну само два милијона отоманскому племени, дочим су остали Славени. Како се може отеквати пита „Тајис“, да ће та два милијона Турака моћи у подложности уздржати осталих дванајест или тринајест милијона, особито ако се помисли, да та два милијона живу понијаше на једној хрпи у влајету цариградској и адријанополској.“

„Наш интерес за цјелокупиношћу отоманскога господства у Јевропи“, изстала „Тајис“, „може се вјерити по кавитана, које иквизиони посједницима носе турски папјри. У осталом, ако се ова ствар схваћа узрало као позаше питање, ни би само могли више добити, него изгубити кад би се провинције, којих је плодотворно до сада још по свома непознати, ставе продуктивно употребљавати. Чим дакле нестужи час, да се учини никакв корак у сврху ослобођења покрајина тур-

скога царства, не треба да ми захтеvano подулирати taj pokret, ako nam se bude činilo srodno, jer sami oni, koji su spekulirali na trajnost toliko dragocjenog posjeda, sada unijahu, da mu se željeno trajanje priviče kraju“.

„Mi ne mislimo, da je sadašnji ustanak u Hercegovini već predtjekom neposrednoga raspada otomanškoga gospodstva u Evropi. Inako se ne želimo prevagnuti u izboritu nasredovanju, koja su sada preduzela tri vlasti, gdje poznati želju, da se postojeća sustav uzdrži dokle je to može potuđe. Ali samouprava Hercegovine i Bosne jest stvar, koja mora doći, i mi se usudujemo reći, da bi samo visokoj vlasti koristilo, kad bi se to do skoro izvesti moglo. Te pokrajine Arhiva u podložnosti, košta mnogo više, nego da su one vrijedne. Kad bi se moglo pronaći koji zgodan način, da se Bosni i Hercegovini dade ona nezavisnost, koju je dobila Srbija za vrijeme naših borava, a tek nedavno i podunavske kneževine, to bi bila velika pobjeda; i korist ustaloj Evropi. Ko može o tome dvojiti, da bi se Turckim uslugama najbolje riješilo, da se malo po malo jedina provincija za drugom odcijepi od ruke u Carigradu? Razmjerna neodoljivost Egipta jest blagoslov, a bio bi još veći, da je potpuno neodoljiva. Mi smo do duše savij dostojani zapriječiti onu mjeru neodoljivosti, koja se je zahijevala; ali smo od onde za onu pogrešku dosta kaznjeno, da se nebi moglo opustiti, da ju uz naše sadašnje iskustvo ponovimo“.

— Београдски „Исток“ од 13. о. н. говори: „Устанак наше браће у Босни и Херцеговини, а ако је до сад оријентални корацима напред одицао, у онема тренутку намазо се у стадијуму, где се виде давати био оружје, било дужавством и преваром. Јерова посредујућа виста од Турске да попусти жељана устанка и да Херцеговини даде „провизијалну аутономију“. Турци пак напреже сву своју снагу да угуши устанак, прије него што би Србија схватила своју дужност. Кад би предлог Јеврове нашао код Херцеговца, који као да зајак погледа на постојећу своје браће из Србије и Црно Горе, одзва. Херцеговина неби наша добила а Српство би било још више оштећено; толика би могла и виста у назад бачено. Кад би пак надмоћност Турске оружјем угушила устанак, прије него што би Србија и Црна Гора појавила своју дужност, Херцеговина би била сирвама, порубљена, подвлачена и подвлачена а остало би Српство било „живо сахрањено“. Свијемо ли то дочекати? Не замиремо ли од криве својих отаца, од проклетства својих синова и учуцади? —

Србија се мора покорити, јер ће после бити доцнија. А мисли ли збиља Србија акцију т. ј. мисли ли да не напусти сама свој територијет, онда мора прије свега имати самосталну политику и ратни овако како захтева интерес Српства а не консулти а заинтересованих „комшија“; друга ријечима: Србија треба да се у овој вих одресе стрпљивошћу, која нам је у толико прилика загорчао, па да помоћу свога народа прегне на посао, истина тежак и голем, но који се у овим згодним приликама успјешно и срећно свршити може.

— „Ослобођење“ опет је почело изlazити у Крагујевцу. У првој листу доноси чланака о Херцеговини у којој говори о поджоју, који Србија има да заузме према херцеговачком устанку. Овуђује само уздуже и обаврне несласиле и овако завршује:

„Нека се народ у Србији сјети свога препорођаја. Шегова је слобода чедо револуције; она није плод политизирања и чекања око страних дворова, она је повикала на загаршту сиротњских колаба, злиначних крвау народном. Које борбе постоје велики, труде зировање може га само укинути. Слобода, која је повикала загарвана жаром свете револуције, проварање, губиће лист по лист, свијет по свијет, грану по грану под сиртаним дахом „студене лојалности“.

Овај узвишени дух револуције, који је продржао узаме српских сељака — револуционара, који су глјани велике идеје, ковали зајвереничке планове против турскога порека и спрекали борбу против стабилних султана, треба опет да провјери све живе елементе, што се још крећу у

европском крваву. Нека се рекрутарају борба слобода из српскога народа, нека револуција има своје легитиме, нека иду редови борача и тека иду путем куда их зове народна слобода и срећа. Пуг је крвава, но нека иду по њему, и кад падну нека опет устану и опет нека иду напред!“

И кад буде тако, ми онда нећемо више имати потребе да пишемо: „Херцеговина се бора“; историја ће крупним словима записати: „те и те године пролијеваш се многа крв, водила се жестока борба и народа је слобода побједила!“

— Још у почетку херцеговачкога устанка било је у нашем јазу помена о симпатичким услишцима за Херцеговце, којима је свијетна у Атини коздрива краља Ђорђа. Том приликом казали смо, да се „показује колико је већ у овој часу устанак херцеговачки дјествовао на јуначки народ грчки, као и ми има да изврши велике дужности према робујућој браћи“. „Обзору“ се прохтејо, да сада на то пријети весело свијем ријечима: „Ми си можда представити, како је „разочаровање“ свијашо г. Смију Поповића недуге ова ове сванако дјелено, али за то не каже критиковане изјаве, пад су ревалие узуте о државу Грца у овом питању у стигле са четири стране и на Цетине“. Морамо пријетити, да је г. Мишатовић изволио неразумјети нашу калу посве узреду билешку. Он је изволио начинио ништа више него питање о државу Грчке према Херцеговини, а о томе није било ништа је могло бити разговора, него просто о једној појави осјећања издржнога. А извећу тога и политичке владне, ија је свијаш час изложена пројени, сигурно изарзанике, што ће и „далековидни“ „Обзор“ пријети, јер је и код куће имко прилике о томеујерити се. Очевида је, да ми ијеско ми пишњали чак на судјеловане Грчке, док је још устанак ограничав био на снагу Херцеговину, ии уз досадишњи напредак устанка, и појављивањ покрета у Бугарској, заратили Србија и Црна Гора. (Јер онда тек настаје могућност говора о судјеловану Грчке) већ унапријед и ми „верно си представити, како ће „разочаровање“ свија г. Мишатовића“, коме се чини, да сад дјелено суди, а онда ће нијети, да је чак „неповољно“ судило. Што се тиче „ревалних и пула“ на то му нећемо олговарати. Саопштићемо ју изјаву само тријембанско „Кале“, па ће свијаш, како су а бачко туркојеске пошине обилује. Сва те изјаве:

„Преса“ Дајче Чајрунг и „Полит. Коресп.“ прешњали сва мјеста из уводног чланака прошлог броја Кале“. Тумач истије мјеста изврнуо је на несрећу прави списак онога чланака, те тако је овај списак најштрија елиминација против јужних Словена. Свијаш смо друго прје на уку имали него да изврмо националну антипатију против јужних Словена, према којима ми Грци стојимо у братском одицају. Ми смо само осудили, као продукт школског непрошњивља, сваке споридичан устави чинио то Грци или Словени. У главној смо их хтејли да доказано: да ће Грци и свијаш извог положаја на истоку, ако се не побрине загарена о свом милитарском рекултису. А да Грчка треба што прје да се приправи дзоче није несрећна, то је и свијешно јасно“.

А О П И С И.

ДУБРОВНИКА, 21. Августа. — Ко се је да десно у Дубровнику, нашем јужном гвезду родољуб и хвалењој матици науке, тога је морало посредца заболети, ако је прави сиви словенски и поштен чољек, — видећи како се разликује мљи Турци у овој витојини. Наша влада даљдозвоље да се слободно искрца један парод турске војске у ово пристаниште, на олде могу слободно на ратно поље у Херцеговину, на врљави поздрав с нашом браћом. И ово језуена равноправност и слобода: Турци слободни под оружјем, а нашим свакоме, био из Аустријали из саме Турске, олдузња се и брита иза па који жели да пријеђе у обраву слобода први тријастава. Мијаш појам о равноправности!

Осим турск господо и војника, који слободно промоналју кроз наш Дубровник, свије сувише длаво 30 вола из Требиња, да погнају

одвоје тајин у Требиње. Њих је пратило 50 одуванјих војника. Њима наше власти на граници не узеше оружје. Но та чед допада само нас или наше пријатеље. Хеј, Собјески, залуку да проди славенску крв пред усљавиши Бечом, ослободивши га од пронасти и дивљих азјајата, који ми ето данас ласка дајући пуно слободу ниховијем четана да се шире у земљи словенској и припровоју за вољом твојијех потомака!

Оваје је стигао наш најјесни г. барон Родлић са породицом, која се свијестила на острву Лакроти, хо ће, као што се чује, дуго вријеме провести.

Сва она војница својеволјно, који су се били разбојгли од опсаде Требиња и многи од њих овђе дошли, повратили су се опет у Зубце. Тако је с њима мошмо и један руски нацијер, те је свијаш дана дошло овђе право из Париза. Њима се је придружио и капетан Гарибaldiјев Монеска, који је имао неспријатељ са нашом власти и био зајак тевнице.

Јуче предлазаско каља да ваља матери земљи српне остатке чувеног Антуна Пржића, турског генерал консула. Првијеће наше је за добро напросном сирту уклонити га са овога свијета. За живота негова много је сиротњских суза пролизило и сузи извори бити ће се пресушила, кад ку сада ни једна хладна гроб не ороси.

Г Л А С.

СВИЈЕМА БОЛЕСНИЦИМА

скага и здравље без медицине и трошкова.

REVALESCIERE DU BARY из ЛОНДОНА.

Има већ 28 година како ни једна болест није кадра супрот стати делјатној овој храни, која без медицине и трошкова лечи све болу у желуцу, жинцима, грудима, плућима, устима, жездана, слузних вожама, дисњу, бубрезица и бјелица, као и туберкулозу, сушину, сипну, кашља, затвор, пролиа, слабост, шуљене, водену болест, грозницу, несвјестану, когестиве, зујање ушну, буљавне баш и за вријеме трудноће, суворност, иршављење, реву, когестову, бједичу. — Извод из 80,000 периментали од људи, који су се помогли, мећу којима периментали од професора др. Курцера, г. Бенек, редов. професора медицине на варбуршком универзитету, величког свијетника др. Ангелстајна, др. Пореланда, др. Камбела, професора др. Деле, др. Уре, грознице Кестелтјурковине, маркизе Брехановице и мношких других високих особа, свакоме ће се безплатно послати.

Кратак извод из свиједочанства.

Број 64.210. Маркиза Брехановица 7 година патила је од јетре, но имала сна, аркала на свиња удовима, иршавила и чинила.

Бр. 79.810. Г-ђа удовица Клемовица из Делдорфа, патила је од давнашње главобоље и буљавња.

Бр. 75.877. Флорјан Кеде, п. кр. чиновник из Будима, имао је запљавље плућа, несвјестану и терет на грудима.

Бр. 75.910. Г. Габра Тештер, ђав вите трговачке школе у Бечу, боловао је од груди и шваца.

Бр. 65.715. Г-ђица Монлујеза није могла да једе ни да спава и иршавила је.

Више храни Revalesciere него месо и код одраслих и беце уштеди 50 пута више на цијени него ли у другим материјалима и јелима.

У плеханима кутијама: по фунта 1 ф. 50 н., 1 фунта 2 ф. 50 н., 2 фунта 4 ф. 50 н., 5 фунта 10 ф., 12 фунта 20 ф., 24 фунта 36 ф. — Пишкоти од revalesciere у кутија по 2 ф. 50 н. и 4 ф. 50 н. — Чоколада од revalesciere у прашку и таблицама за 12 шола 1 ф. 50 н., за 24 шола 2 ф. 50 н., за 48 шола 4 ф. 50 н., у прашку за 120 шола 10 ф., за 288 шола 20 ф., за 576 шола 36 ф. — Добити се може код Barry & Comp. у Бечу Wallfischgasse бр. 8., у Пешти код Joseph v. Tokök; као и по свима варошима код добрих апотекара и дућанима; а бечка кућа шаље уз поштанску унутрину на све стране. Још га продaje у Трсту: Serravallo; у Задру: Androvič; Ријеци: Prodani.

(1—12)